

EERSTE APELDOORNSE VOLKSTUINDERSVERENIGING

Herfst 2018

Palet van kleuren
tovert het blad
in een
warm roestbruin
de zon
spint er goud bij

Paula Hagens

NIEUWSBRIEF EAV HERFST 2018

De EAV nieuwsbrief heeft als doel u te informeren over nieuws vanuit het bestuur. Verder geven we u tips en tools die u eventueel kunt gebruiken voor in de tuin. Als u tips, vragen, opmerkingen en/of suggesties heeft over de inhoud van de nieuwsbrief, stuur een e-mail naar redactie-eav@hotmail.com

SAMENSTELLING BESTUUR:

Voorzitter: (vacature)
Secretaris: Joke Bakker.
Penningmeester: Michiel Nienoord.
Algemeen bestuurslid: Ronald Haverkamp.
Jean Mochel.

U kunt contact opnemen met het bestuur middels het contactformulier op de website van EAV.

www.volkstuinders-apeldoorn.nl of mailen naar secretariaateav@hotmail.com

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES

Tuincommissie: Dina Kruize:06-12354383
tuincommissie-eav@hotmail.com
Beheercommissie: Jurrie Noordijk :06-51371043
Beheerder TOKO: Jan Vos:06-12552769
Pomp-onderhoud: Edwin Schulz: 06-40368009.
B.g.g. Ge Maasland
Bouwzaken: Ge Maasland:055-3661169
Verhuur tuinen: Jan Vos:06-12552769

VAN DE BESTUURSTAFEL:
DE PEN VAN DE SECRETARIS:

Beste leden,

Onlangs heeft u via de mail de uitnodiging ontvangen voor de extra ledenvergadering op 29 oktober 2018.

Dat ik er nu in de NIEUWSBRIEF weer aandacht voor vraag, geeft aan dat het een erg belangrijke vergadering is.

Het belang ligt voornamelijk in het feit dat wij mét elkaar de vereniging zijn. En een vereniging is verplicht om een bestuur aan te stellen.

Sinds afgelopen april ben ik secretaris in het bestuur. Het huidige bestuur bestaat uit een prettig team, met mensen die hart voor de vereniging hebben en niet te beroerd zijn om iets extra's te doen.

Van de 5 bestuursleden, werken 4 mensen fulltime. Sommige van ons hebben een jong gezin en anderen

hebben zaken in de privé sfeer, die ook de nodige aandacht vergen.

Het is mij in de afgelopen maanden opgevallen, dat een aantal leden niet met de regels (statuten) van de vereniging uit de voeten kan.

Dit zorgt er regelmatig voor dat andere leden hier last van hebben. En als het bestuur hier iets van wil zeggen, krijgt zij de kous op de kop. Soms zelfs met verwensingen, verbaal of via de mail. Dat vind ik jammer.

Als een lid het bestuur niet goed vindt werken, kom dan zelf in actie! Laat letterlijk, of op 29 oktober, figuurlijk uw stem horen. De weg ligt open, er zijn diverse taken in het bestuur vacant. Grijp nu deze kans.

Hopelijk snapt u ook dat er een ander probleem om de hoek komt kijken, namelijk het voortbestaan van de vereniging.

Op de manier zoals het bestuur nú werkt, namelijk met 4 man, is de uiterste houdbaarheid snel bereikt.

Verenigen betekent samen!

Wij moeten SAMEN deze vereniging runnen!

Niet alleen de mensen van het bestuur en de commissies, maar ook U!

Dat kan door in ieder geval, vanzelfsprekend!, 2x per jaar in de tuinploeg te helpen. Het complex moet namelijk óók worden bijgehouden.

Hier heeft u zelf toestemming voor gegeven door het huurcontract te tekenen.

Hoe kunnen wij als vereniging het voor elkaar krijgen dat er een verenigingsgevoel is, waarbij zaken en taken door álle leden wordt omarmd?

Heeft u een idee?

Ik wil hier graag met u over van gedachten wisselen. U kunt mij met positieve en constructieve ideeën mailen op secretariaateav@hotmail.com

hartelijke groeten,
Joke Bakker, secretaris

NIEUWS VANUIT DE COMMISSIES.

DE TUINCOMMISSIE.

Het tuinseizoen loopt weer ten einde.

Tijd om de tuin winterklaar te maken, door de grond te bewerken en schoon van onkruid te maken en een groenbemester in de vorm van winterrogge of phacelia te zaaien. (zie zaaiadvies TOKO).

Ook is dit een mooi moment om al het overtollig materiaal en afval van de tuin te halen en dit af te voeren. Misschien heb je nog kilo's over van je gratis 400 kilo bij Circulus. Een opgeruimde tuin is een goede start voor het nieuwe seizoen. Dit jaar is de tuincommissie geregeld met iemand van het bestuur over het complex gelopen. Wij moeten nog steeds concluderen dat er enkele tuinders zijn die nog niet helemaal aan de wens

van het huishoudelijk regelement voldoen, hierbij denken we aan: omheining niet hoger dan 1.50m., voorkant 20 cm. ZWART, tuin onkruid vrij houden, zodat de burens hier geen hinder van hebben. Enkele leden hebben hierover het afgelopen jaar een brief van het bestuur gehad. Eind november maken zij weer een ronde over het complex. De verplichte tuindiensten hadden dit jaar een moeizame start, met veel afzeggingen, met of zonder kennisgeving. De nieuwe afspraken om deze in te halen werden wel weer goed bezocht.

De tuinploegen hebben leuk gedraaid. Helaas door het warme weer is één werkploeg komen te vervallen, deze leden komen in overleg in november hun dienst alsnog vervullen. Nog een oproep van de tuincommissie. Graag zou de tuincommissie versterking willen hebben. Denk je dat je dit wel leuk vindt, neem dan contact op met Dina Kruize.

Emailadres: tuincommissie-eav@hotmail.com of telefonisch op nummer: 055-5430044 (na 15.00 uur)

BEHEERSCOMMISSIE

Agenda Clubhuis EAV oktober, november en december 2018.

Op alle zaterdagochtenden geopend van 10.00 uur tot 13.00 uur. U bent van harte welkom om gezellig een kopkoffie te komen drinken. Tweede kop koffie is op de zaterdagochtend gratis.

Bridgevereniging Alert:

1e vrijdagavond van de maand.

Motortoeclub De Koppeling:

2e vrijdagavond van de maand.

5 november vergadering toercommissie

Klaverjasvereniging:

3e vrijdagavond van de maand.

Visvereniging Tot Ons Genoegen,(TOG):

26 oktober 2018: Jaarvergadering

IPA:

19 december Kerstbingo

29 oktober bijzondere ledenvergadering EAV.

17 november: Stampotbuffet voor de leden van EAV.

Zie uitnodiging elders in de nieuwsbrief.

Uitnodiging volgt.

15 december: Kerstbingo EAV.

UITNODIGING.

**DE BEHEERCOMMISSIE EAV ORGANISEERD
OP 17 NOVEMBER 2018 EEN STAMPPOTBUFFET
VOOR DE LEDEN VAN EAV.**

AANVANG 18.00 UUR.

Kosten p.p. € 8,00

Menu: Zuurkool, hutspot en boerenkool.

Dit menu wordt verzorgd door slagerij Bootlink.

Opgave voor deelname aan dit buffet is noodzakelijk
i.v.m. het aantal plaatsen.

Maximaal aantal deelnemers : 50 personen.

Minimaal aantal deelnemers : 20 personen.

Stuur een mail naar jurrienoordijk@gmail.com
met uw naam en tuinnummer.

Of SMS of WatsApp: 06-51371043

De bijdrage voor dit buffet dient u uiterlijk op 9
november 2018 te voldoen in de kantine.

INKOOPCOMMISSIE (TOKO)

Algemeen

De Toko, gevestigd in het linker gedeelte van de schuur, was op zaterdag 6 oktober voor het laatst regulier van 10-12 uur bemand. Na zaterdag 6 oktober kunt u het beste even telefonische contact opnemen met een van de leden van de inkoopcommissie om wat te kopen.

Uiteraard kan men op afspraak terecht voor de artikelen die we nog op voorraad hebben.

Artikelen:

Winterrogge & Phacelia:

In deze tijd wordt de tuin winterklaar gemaakt. Hiervoor kan men zolang het niet vriest nog eventueel phacelia zaaien. Beter is, vooral op de lichtere gronden, om winterrogge te zaaien. De rogge is wel winterhard in tegenstelling tot de phacelia. Voor 100m² heeft men ongeveer 100 gr phacelia of 1 kg winterrogge nodig.

Kalkbemesting:

In de winter is het weer tijd voor een kalkgift. Hiertoe heeft de toko kalk per 25 kg op voorraad, maar uiteraard kan men ook kalk per kg kopen. Wij hebben korrelkalk voorradig deze is makkelijker toe te dienen en stuift niet zo. Voor 100m² heeft men ongeveer 10 kg kalk nodig. Let op, geen kalk strooien daar waar aardappelen komen volgend jaar.

Wil men de kalkdosering nauwkeuriger doen, laat dan een bodemonderzoek/bemestingsadvies uitvoeren.

Bonenstokken & tomatenstokken:

Het is nu een geschikte periode om de bonenstokken en tomatenstokken eens te bekijken of ze nog een seizoen mee kunnen. Voor de aanvulling van uw voorraad stokken zijn nog voldoende bonenstokken en tomatenstokken voorradig.

Insectengaas:

De ervaringen met insectengaas zijn uitstekend. De opbrengst van wormsteekvrije wortelen is een waar genot.

Zaadlijsten & bestellingen voor 2019:

Binnenkort komen weer de zaadlijsten en bestelformulieren naar de leden. Bedenk op alles wat u besteld krijgt u nog 20% korting! Op de bestelde aardappelen krijgt u 5% korting. Dus ook op dat relatief dure, bijvoorbeeld insectengaas, krijgt u 20% korting zonder bestelkosten.

Tip 1:

Bekijk de overgebleven zaden op hun houdbaarheid en of er nog voldoende is voor het volgend seizoen. Misschien wilt u eens iets anders proberen, ga u dan nu alvast op de Garant site oriënteren.

Tip 2:

Uiteraard heeft u de aangebroken zaadzakjes aan de onderkant open gemaakt zodat u de informatie zoals

zaaitijd en de houdbaarheidsdatum, die aan de bovenrand staan afgedrukt, nog kunt lezen.

Tip 3:

Bewaar de overgebleven zaden droog en vorstvrij, dus niet op de tuin maar thuis.

LUIZEN EN SCHIMMELS BESTRIJDEN MET NEEMOLIE.

Ingezonden artikel van Jurrie Noordijk

Neemolie is een biologische bestrijdingsmiddel in land- en tuinbouw. Neemolie is vriendelijk voor bijen. Op internet was ik twee jaar geleden op zoek naar een biologisch middel om de luizen en schimmels te bestrijden op mijn bessenstruiken en vond ik een artikel over neemolie. Sinds die tijd gebruik ik een sprayoplossing van Neemolie ter bestrijding van schimmels en luizen bij mijn bessenstruiken met heel goed resultaat. Geen luizen en van geen krullende bladeren in de toppen van de bessenstruiken.

Hieronder het artikel van het internet: Dat de natuur vele zeer nuttige planten voort heeft gebracht zal geen nieuws zijn maar wanneer de eigenschappen van de Neem boom bestudeerd worden dan zal het zeker verbazing wekken dat deze boom in Europa zo weinig bekendheid geniet. Zeker nu het Ecosysteem van onze planeet onder

grote druk staat is het zinvol om meer en beter gebruik te maken van de krachtige middelen die de natuur ons zelf biedt. Zoals vaak het geval is, biedt de natuur hierbij niet alleen een effectief middel maar is er ook gezorgd voor een adequate afbraak van de restproducten zodat het Ecosysteem niet onnodig belast wordt.

De Neembloom is één van de planten waar wij eigenlijk niet om heen kunnen. Vele toepassingen zijn bekend en worden in India al sinds mensenheugenis gebruikt voor mens, dier en plant.

Neemolie wordt veel toegepast als:

gewasbescherming.

Bij planten & struiken als afwerend natuurlijk middel tegen schimmels & spint, mieren, insecten, mijten en slakken o.a. in de biologische landbouw gebruikt.

U kunt zelf een emulsie of sprayoplossing maken met pure Neemolie. Hiervoor kan de Neemolie worden verdund in lauw water en natuurlijke, groene zeep (dat als emulgator werkt), in een verhouding 1 liter water en ongeveer 5-100ml (0,5-10%) Neemolie & 25-50gr natuurlijke zeep.

De gemaakte oplossing/emulsie met Neemolie, kan gebruikt worden als spray, door deze in een schone **sprayflacon** te doen.

Bladeren (ook onder het blad), stengels en rond de wortels in sprayen, 1x behandelen kan voldoende zijn, eventueel na ongeveer een week herhalen. Niet sprayen als plant in de volle zon staat, dan is het beter om 's avonds sprayen.

De te gebruiken concentratie/hoeveelheid pure Neemolie in de oplossing/emulsie, is afhankelijk van de soort plant. Bij preventie is het prima een lagere concentratie Neemolie te gebruiken. Indien bestrijding gewenst is kunt u beter een hogere concentratie Neemolie gebruiken. Het is altijd goed om eerst een klein gedeelte van de plant te behandelen, als test.

Neem Olie Puur laat zich het best verwerken als het tot ongeveer 30°C wordt verwarmd. Niet warmer, anders kan de werkzaamheid verloren gaan.

Wilt u meer eigenschappen van Neemolie open dan onderstaande website.

[www.berivita.com/Neem-\(Azadirachta-indica\)-Olie-Neemolie-Puur.html](http://www.berivita.com/Neem-(Azadirachta-indica)-Olie-Neemolie-Puur.html)

BOERENKOOL.

Ingezonden artikel van Bettina Wijnja

Tijdens de winter hoeven niet alle groenten de tuin uit. Prei, savooikool en natuurlijk boerenkool kunnen wel tegen een paar graadjes vorst. Boerenkool moet juist eerst wat vorst hebben. Dat geeft namelijk een extra wintersmaak aan het blad. De vrieskou zorgt voor

omzetting van bestanddelen in de boerenkool, waardoor de smaak verandert.

Boerenkool kent iedere Nederlander wel omdat stampot boerenkool met worst een traditioneel Nederlands wintergerecht is.

De boerenkool verovert echter nu in rap tempo de hele wereld. Niet als ingrediënt voor een ouderwetse stampot, maar wordt gebruikt in bijvoorbeeld een shake, smoothie, pasta en zelfs in een cocktail! Het goedje is hipper dan hip en bovendien oergezond.

Andere producten van boerenkool zijn:

Boerenkoolchips, boerenkoolchocola, snacks, soep, boerenkoolbier en zelfs boerenkoolnagellak. Boerenkool is een gigantische hit in de VS. De groente is amper aan te slepen. Supermarktketen WholeFoods verkoopt 22.000 stronken per dag.

Het begon allemaal in New York. Elk restaurant dat een beetje wil meetellen, zorgt dat het boerenkool op de menukaart heeft staan. De afgelopen 2 jaar is het aantal

gerechten met boerenkool op Amerikaanse menukaarten met 223 procent toegenomen.

Er zitten heel veel antioxidanten in, wat tegen veroudering helpt. Boerenkool is daarnaast rijk aan vitamine A en C en is dus goed voor je immuunsysteem en voor je ogen en huid. Het wordt beschouwd als een echt superfood.

TUINKALENDER:

Tuin winterklaar maken

Vanaf half oktober tot november is het tijd om te beginnen de moestuin winterklaar te maken. De laatste oogst kan binnen worden gehaald, en de grond die je groente en fruit het hele jaar zo trouw voorzien heeft van voedingsstoffen, kan worden aangevuld met nieuwe voeding.

Het winterklaar maken van de grond zorgt er voor dat je grond het komende jaar voorbereid is op de nieuwe beplanting. Daarom is het handig om in deze tijd ook een planning te maken met wat je waar neer gaat zetten in de tuin. Zo kan je elk stuk grond gaandeweg beter voorbereiden voor die specifieke planten. Nu weet je dat misschien nog niet precies, maar als je in januari of februari de eerste mest en misschien ook kalk gaat uitstrooien is het handig om te weten waar dat nodig gaat zijn. Elke plant heeft weer andere behoeften.

Je kan beginnen met het omspitten van je tuin. Zorg er voor dat eventueel onkruid uit je tuin al weg is. Schep de grond ongeveer een 15 - 20 cm diep helemaal om. Probeer de grond daadwerkelijk om te keren voor het beste resultaat. Na het omspitten kan je, als je dat hebt, je compost over je tuin verdelen, ongeveer 2 cm dik.

Je kunt je tuin ook gaan mulchen. Mulchen is eigenlijk hetzelfde als composteren, alleen doe je dat op de plek waar je normaal compost zou uitstrooien. Strooi om je tuin te mulchen afgestorven planten, bladeren en kleine houtsnippers over je grond. Deze verteren dan en dienen komend jaar als grondstof voor je beplanting.

Of je gaat mulchen of composteren maakt niet zo veel verschil. Het verschil zit hem in de mate waarin het materiaal verteerd is. Als je dit gedaan hebt is je moestuin winterklaar.

De tuinkas in drie stappen winterklaar maken

1. Maak de tuinkas schoon

Begin met het opruimen van de tuinkas. Het kweekseizoen eindigt in november, dus de meeste gewassen zijn nu geoogst. Je kas is op zijn leegst en dat geeft je de gelegenheid om eens goed schoon te maken. Uiteraard ruim je hierbij rondslingerend tuingereedschap op, maar vergeet niet dat schimmels en ziektekiemen ook houden van het warmere en vochtigere klimaat in de tuinkas. Het is dus belangrijk, dat alle plantenresten verwijderd worden.

Vergeet ook de tuinkas zelf niet. Maak met een sopje de binnenkant schoon, maar droog het snel weer af om te voorkomen dat het schoonmaakmiddel bij de nog aanwezige planten terecht komt.

2. Het onderhoud van de buitenkant

De buitenkant van je tuinkas heeft heel wat te verduren gehad. Bij het winterklaar maken ervan is het dus ook belangrijk dat je de buitenkant goed schoonmaakt. Begin met het verwijderen van 'grof' vuil, zoals mos, alg, bladeren en modder. Wanneer je alles zo goed mogelijk hebt weggehaald, kun je met een nieuwe emmer sop de buitenkant van de tuinkas afdoen.

Het bio polycarbonaat waarvan sommige tuinkassen gemaakt zijn, is bijzonder onderhoudsvriendelijk. Dit betekent dat je geen speciale, dure schoonmaakmiddelen nodig hebt, maar kunt volstaan met een huis-tuin-en-keuken allesreiniger.

3. Vergrendel beweegbare onderdelen

In de meeste tuinkassen zitten beweegbare onderdelen, zoals ventilatieroosters en dakramen. Dit zorgt voor de benodigde frisse lucht, maar in de winter is dit vaak niet nodig. Het is dan ook verstandig om deze beweegbare onderdelen te vergrendelen. Een eenvoudige tie-wrap is hiervoor vaak al voldoende.

Loop meteen na of alle ramen, deuren en roosters nog wel goed sluiten. Je wilt niet dat tijdens een najaarsstorm onderdelen beschadigd raken doordat de wind er vat op kan krijgen. Bovendien weert het goed afsluiten van ramen, deuren en roosters ongewenste

gasten zoals insecten, egels en muizen die een beschut plekje zoeken om te overwinteren.

COMPOSTEREN

Ingezonden artikel door Jan Kruize.

Er gaat niets boven eigengemaakte compost. Uw tuin bemesten met eigengemaakte post heeft vele voordelen boven het bemesten met (kunst)meststoffen. U weet het beste wat u op de composthoop heeft gelegd. Dus hoe biologisch uw compost is, dat is uw eigen keuze. Eigenlijk is wat wij doen op de tuin niet composten in de echte zin van het woord. Immers meestal bereikt onze hoop geen temperaturen van 60 graden Celsius, of u moet al verse mest laten broeien. Wat wij meestal in de tuin doen is composteren door middel van de wormen.

Wormen eten bijna alles op en poepen het verteerde weer uit. Het is goed om te weten dat het regenwormen zijn. Dat betekent dus dat ze van vocht houden. Een droge hoop afval zal dan niet makkelijk composteren.

Wat moet je **niet doen**:

- De composthoop in de volle zon plaatsen en ook niet in een geheel gesloten bak
- Grote stukken afval
- Hard afval zoals dikke takken.
- Geen planten van de nachtschade familie zoals: Aardappel, tomaten, paprika e.d. op de composthoop, i.v.m. Fytoftora en de Coloradokever
- Koolstronken op de composthoop, i.v.m. met Knolvoet
- Botjes, brood, gekookte etensresten, houtskool, kaaskorsten, kattenbakkorrels, papier, peuken, stofzuigerzak, vet, visgraten, wol, "composteerbaar" kunststof en zieke planten
- Theezakjes of coffeepads gemaakt van kunststof, immers dat verteert niet

- Grote hopen/plakken gemaaid gras, immers dat gaat schimmelen en wordt zuur
- Wortelonkruiden zoals kweek, zevenblad, heermoes, haagwinde, immers die verteren niet en dan verspreid je ze over je hele tuin in het voorjaar
- Eikenblad, daar zit looizuur in dat wordt dus niet verteerd
- Onkruid dat al "droog" zaad heeft, en ook geen geel knopjeskruid, deze zaden overleven het composteren en het volgende jaar zit dat overal

Wat kun je **wel doen**:

- Plaats de composthoop in de schaduw, en zorg voor ventilatie (planken/gaas)
- Klein gemaakt afval/onkruid, doe dit met bv een oude snoeischaar
- Rauw groenteafval, dus dat wat ontstaat tijdens het snijden
- Koolblad dat afvalt bij het verwerken
- Theezakjes en coffeepads die gemaakt zijn van papier
- Koffiefilters inclusief koffiedik, niet op een grote hoop maar uitstrooien
- Gemaaid gras, maar verdeel het dan over de hoop
- Blad van bomen, wel beperkt en goed verdelen
- Doppen van pinda's, eierschalen, houtas (goed verdelen, is bron van Kalium), duiven of konijnenmest, noten en pitten, tuinaarde, potgrond, turfmoel, verlepte planten en bloemboeketten en zaagsel

- Zo nu en dat wat aarde over het afval, of nog beter wat oude mest of oude compost dit bevordert het composten
- Water geven als het droog is, een emmer of gieter vol is beslist niet te veel
- Zo nu en dan na elke laagjes wat kalk strooien, dit i.v.m. de zuurgraad
- Bonenloof, prima maar maakt dat ook weer klein
- Ook goed toepasbaar als tussen afdek is bv de gratis compost van de gemeente
- En wat te denken van de oude eenjarige planten en de potgrond uit de bloembakken
- Ideaal is om de 6 weken de hoop om te zetten zodat er voldoende lucht in komt, echter daar hebben de meeste tuinders niet voldoende ruimte voor.

Tip: Mijn “verse” groencompost van dit jaar doe ik samen met net zo’n portie oude overjarige paardenmest opnieuw in een hoop, met steeds dun laagje kalk. Deze hoop ligt nog een extra jaar, daarna is het net potgrond. Ik strooi over 100 m² ongeveer 12 kruiwagens compost. Dit is voldoende als basisbemesting. Je kunt dit aanvullen met (koe)mestkorrels en/of meelworm mest. Eventueel kun je met (kunst)mestkorrels de verhoudingen NPK bijsturen, bijvoorbeeld Patentkali bij de aardappelen voor de knolvorming. Gebruik zeker geen extra stikstof (kalkammonsalpeter) bij bonen, die halen de stikstof zelf wel uit de lucht. Gebruik ook zeker geen verse mest bij de aardappelen.

Door Hannie Mager.

Planten en bloemen drogen.

De herfst kan heel mooi zijn. Ik denk aan de paddenstoelen en de gekleurde bladeren aan de bomen. Je kunt ook goed knutselen met materialen die de herfst biedt. Eikelmannelen maken of een spinnenweb van een kastanje en sateprikkers. Maar van bladeren en bloemen kun je ook leuke dingen maken. Je moet ze wel eerst drogen.

Wat heb je nodig:

- bladeren, grassen, bloemen
- kranten of keukenpapier
- grote, zware boeken

Kies een droge dag uit om alles te verzamelen want nog vochtige bloemen en bladeren kunnen gaan schimmelen. Ook drogen ze minder snel.

Stap voor stap aan het werk:

- Knip een krant op maat (2x de grootte van het boek) en vouw het dubbel.
- Leg de bladeren of de bloemen in de dubbelgevouwen krant. Ze mogen elkaar niet raken.
- Doe het vel met planten in een (telefoon)boek en verzwaar het boek met andere boeken.
- Laat het zo 2 tot 4 weken drogen.

Dit kun je doen met de gedroogde planten:

- *Een herbarium maken.* Dat is een schrift met gedroogde planten waarbij je de naam schrijft, de plaats waar je ze heb gevonden en andere bijzonderheden b.v. kleur, vorm.
- *Knutselen.* Op een vel tekenpapier kun je een mooi blad omtrekken en inkleuren. Of je maakt een mooie compositie van verschillende bladeren, bloemen en grassen en plakt ze op.

Ook is het leuk een bladerenmannetje te maken.

Veel plezier met het drogen en knutselen met bladeren en bloemen.

Hier een puzzel over de herfst.

Vul alle vragen in dan kun je van boven naar beneden een woord lezen.

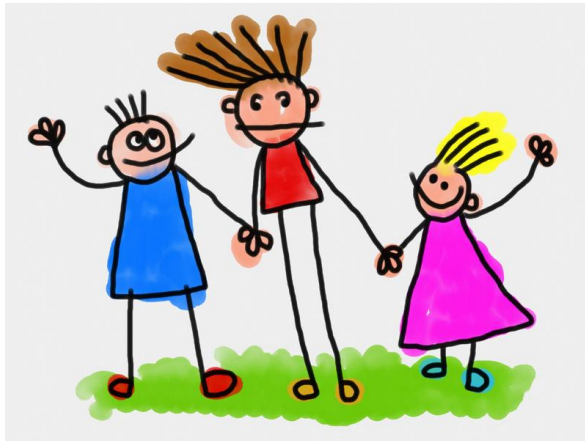
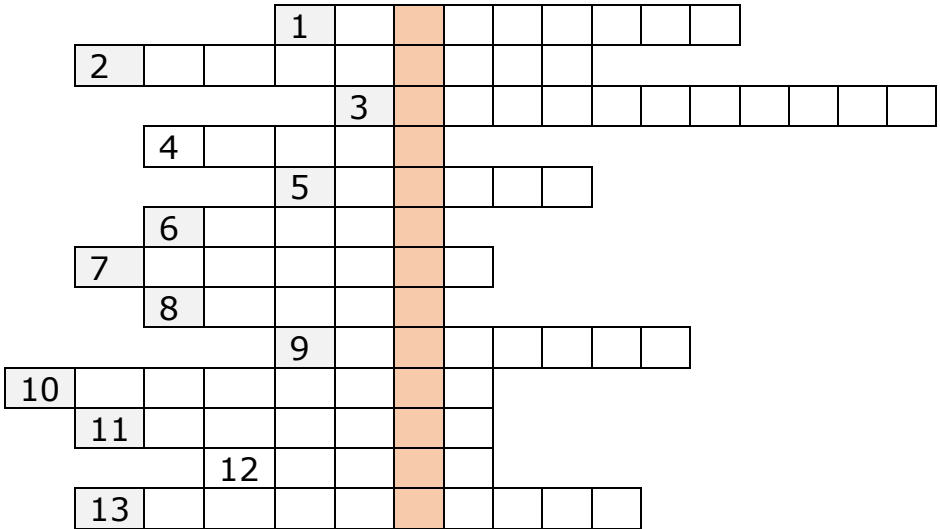
Het lukt je vast wel en anders.....vraag je hulp!

- 1. Hoe noemen we de kleine groene kooltjes die aan een stronk groeien?
- 2. Ze vallen in de herfst van de boom. Je kunt de "tamme "ook eten.
- 3. De eekhoorn lust graag de zadjes hieruit.
- 4. Wie blaast de bladeren van de bomen?
- 5. We zetten de paraplu op voor de.....?
- 6. Wie maakt in de herfst een prachtig web?
- 7. Welk seizoen is het nu?
- 8. Wanneer je niet ver kunt kijken, komt dat door de....?
- 9. Hoe noemen we de schil die om de kastanje zit?
- 10. Hier kunnen we met Sint Maarten een mooie lampion van maken. Ze groeien in de tuin.
- 11. De eekhoorn verzamelt ze voor de winter zodat ze dan ook iets te eten heeft.
- 12. Dit dier heeft heel veel stekels en houdt een winterslaap.
- 13. Tijdens het spitten kom je deze roodbruine slangetjes soms tegen.

•

JEUGDPUZZEL

Kleuren maar.

DENK IN HET NAJAAR AAN HET VOORJAAR.

Het is nu de tijd om bloembollen te poten!

COLOFON

Eerste Apeldoornse Volkstuindersvereniging
Landdrostlaan 22
7327 GM Apeldoorn.

Redactie: Bettina Wijnja, Hannie Mager, Jan Kruize en
Jurrie Noordijk.

OPLOSSING PUZZEL.

Paddestoetele

ADVERTENTIES:

Muziek maakt slim!

Leer spelen op keyboard of piano
voor jong en oud, van 8 tot 88 jaar.

Keyboardschool "In de Maat"

Meer informatie bel: 055-5340787